

تحلیل و ارزیابی داعیه تروریستی بودن سپاه پاسداران توسط آمریکا از منظر حقوق بین‌الملل

دکتر ماشاله حیدرپور^۱

مهری عباسیان^۲

چکیده

همواره در همه‌ی ادوار تاریخی اختلافاتی بین دول و قدرتمند وجود داشته است. اما در این میان سالیان طولانی ایالات متحده آمریکا بازیگر اصلی این صحنه بوده است و با توجه به موقعیت استراتژیک ایران در منطقه خاورمیانه این کشور در طول سالیان گذشته مورد تحریم و تهدید قرار گرفته است. اما در این میان اقدام ۸ آوریل ۲۰۱۹ آمریکا که سپاه پاسداران جمهوری اسلامی ایران را تروریست خطاب کرد، مخالفان و موافقان زیادی را به سخن واداشت. زیرا فی الواقع تعریف مشخصی از واژه تروریسم بیان نشده است و اینکه بخشی از حکومت یک دولت تروریسم خطاب شود نیز از منظر حقوق بین‌الملل خلأهای قانونی صریحی وجود دارد. با توجه به تفاسیر فوق در این مقاله برآنیم تا این اقدام آمریکا را از منظر حقوق بین‌الملل مورد تحلیل و ارزیابی قرار دهیم.

واژه‌گان کلیدی: ایالات متحده آمریکا، سپاه پاسداران، تروریست.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱- استادیار علوم سیاسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران. mashallah.heidarpour@gmail.com

۲- دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم، ایران. (نویسنده مسئول)

Mehrbano89.abbasean67@gmail.com

مقدمه

با توجه به بحران‌های کنونی در نظام بین‌الملل، بحث تروریستی خواندن سپاه پاسداران جمهوری اسلامی ایران توسط رئیس‌جمهور آمریکا در ۸ آوریل ۲۰۱۹ چالش‌های مختلفی را در مورد این مسئله به وجود آورد که آمریکا بر چه اساسی یک بخش از یک حکومت را تروریستی خوانده است و بر چه اساسی این قضیه را را اثبات می‌کند. اگر کمی به گذشته برگردیم می‌توانیم بگوییم این قضیه قدمت چندانی ندارد. سپاه پاسداران ایران در سال ۲۲ آوریل ۱۹۷۹ به دستور امام خمینی برای حفاظت از سیستم سیاسی جمهوری اسلامی ایران تشکیل شد. از زمان ریاست جمهوری جورج بوش موضوع تحریم سپاه پاسداران ایران در آمریکا مطرح شد و در سال ۲۰۰۷ نیروی قدس یکی از شاخه‌های عملیاتی برون مرزی سپاه توسط رئیس‌جمهور آمریکا در لیست گروه تروریستی قرار گرفت. اگر جزئی‌تر به این قضیه نگاه کنیم برخی از فرماندهان سپاه پاسداران جمهوری اسلامی ایران نیز در لیست افراد تروریست قرار گرفتند. وزارت امور خزانه داری آمریکا نیز در اکتبر ۲۰۰۷ سپاه ایران را جزوه سازمان‌های تروریستی قلمداد کرد اما از قرار دادن و اجرای آن جلوگیری کرد. ترامپ در این بیانیه آورده است من به طور رسمی و برنامه دولت خود را برای اعلان نیروهای پاسداران ایران از جمله نیروی قدس به عنوان یک سازمان تروریستی خارجی ذیل بند ۲۱۹ قانون مهاجرت و تابعیت را اعلام می‌کنم این گام بی‌سابقه به رهبری وزارت خارجه نشان دهنده این واقعیت است که ایران تنها کشور حامی تروریسم باشد بلکه سپاه پاسداران نیز به طور فعال در تامین مالی و ترویج تروریسم به عنوان یک ابزار حکمرانی مشارکت می‌کند. سپاه پاسداران ابزار اصلی دولت ایران برای هدایت و اجرای کارزار تروریسم بین‌المللی آن می‌باشد. در ادامه رئیس‌جمهور آمریکا بیان می‌دارد این نخستین باری است که آمریکا بخشی از یک دولت دیگر را یک سازمان تروریستی و خارجی می‌نامد و این به این معنا است که فعالیت‌های ایران به طور بنیادی با فعالیت‌های کشورهای دیگر متفاوت است این اقدام قلمرو و میزان فشار حداکثری ما بر رژیم ایران به

صورت چشمگیری گسترش خواهد داد و باعث می شود خطرات تجارت با سپاه پاسداران و پشتیبانی احتمالی از آن روشن و شفاف باشد. اگر شما در حال تجارت با سپاه پاسداران هستید با این کار از تروریسم حمایت مالی می کنید. طبق این دستور هر شخصی که با سپاه پاسداران معامله و همکاری داشته باشد به عنوان حامی تروریست تلقی می شود و مجازاتی حداکثر تا ۲۰ سال را باید تحمل کند. اما به نظر می رسد سازمان سپاه و پنتاگون با این تصمیم رییس جمهور آمریکا مخالف باشند. همانطور که می دانیم فرمان رئیس جمهور در آمریکا باید ظرف یک هفته در کنگره آمریکا مطرح شده و مورد تایید قرار بگیرد در غیر این صورت این فرمان قطعی نمی شود.

با توجه به تفاسیر فوق در این مقاله بر آنیم تا با پاسخگویی به سوالات ذیل به تحلیل و ارزیابی داعیه تروریستی بودن سپاه توسط آمریکا از منظر حقوق بین الملل بپردازیم.

سوال اصلی

تحلیل و ارزیابی تروریست خطاب کردن سپاه ایران توسط آمریکا از منظر حقوق بین الملل چگونه می باشد؟

پیشینه بحث

کاخ سفید در اقدام خصمانه و غیرقانونی نام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را به طور رسمی در لیست به اصطلاح تروریستی دولت آمریکا قرار دارد. دونالد ترامپ رئیس جمهوری آمریکا در این اقدام که مغایر با قوانین بین المللی است بیانیه ای را به امضا رساند که بر اساس آن به طور رسمی ایران در لیست تروریستی قرار گرفت. در بیانیه آورده است به طور رسمی برنامه دولت خود را برای اعلان نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران از جمله نیروی قدس به عنوان یک سازمان تروریستی خارجی است. (atlantic, 2019)

در اولین مرحله از بررسی این قضیه باید به این موضوع بپردازیم که تروریسم در نظام بین الملل چه گونه تعریف شده است. نکته قابل تامل این است که در حقوق بین الملل

تعریف مشخصی از تروریسم نداریم ۱۳ کنوانسیون در رابطه با تروریسم تعریف شده است اما در هیچ کدام شاید تعریفی درست از آن ارائه نشده است. تنها در کنوانسیون بین‌المللی سرکوب تامین مالی تروریسم مصوب سال ۲۰۰۰ تعریفی ارائه شده است که تعریف آن می‌باشد و فقط مربوط به خود کنوانسیون می‌باشد خوب بر این اساس باید بدانیم که آمریکا بر چه مبنایی ایران را تروریسم خطاب کرده در صورتی که هنوز در جامعه بین‌الملل تعریفی از تروریسم به طور واضح ارائه نشده است.

اگر به پیشینه این قضیه بنگریم از زمان ریاست جمهوری جورج بوش موضوع تحریم سپاه پاسداران ایران در آمریکا مطرح شد و در سال ۲۰۰۷ نیروی قدس یکی از شاخه‌های عملیاتی برون مرزی سپاه توسط رئیس‌جمهور آمریکا در لیست گروه تروریستی قرار گرفت. اگر جزئی تر به این قضیه نگاه کنیم برخی از فرماندهان سپاه پاسداران جمهوری اسلامی ایران نیز در لیست افراد تروریست قرار گرفتند. وزارت امور خزانه داری آمریکا نیز در اکتبر ۲۰۰۷ سپاه ایران را جزوه سازمان‌های تروریستی قلمداد کرد اما از آن قرار دادن و اجرای آن جلوگیری کرد. (Rerter s, 2019)

به گفته جیمز روسو آخرین مرتبه‌ای که تشکیلات نظامی یک دولت مستقل جنایتکار خوانده شد در مورد جرایم جنگی و علیه بشریت آلمان نازی‌ها بود. و به گفته او خطاب نمودن سپاه پاسداران ایران یک اقدام بزرگ مقامات آمریکایی است که قطعاً این سازمان با گروه‌های تروریستی یکسان نمی‌باشد.

دولت آمریکا در اقدامی بی سابقه، غیر متعارف، یک جانبه و غیر حقوقی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران را که جزئی از حاکمیت و نظام ایران می‌باشد، به عنوان یک سازمان تروریست FTO به لیست گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی از جمله داعش، القاعدة، النصره و ... اضافه نمود. (Brice, 2019) این اقدام ذیل قانون مهاجرت و ملیت آمریکا (بخش ۲۱۹)^۱ و قانون ۱۲ وزارت خارجه آمریکا (ماده ۱۸۹)^۱ (دستور اجرایی

۱. Immigration and Nationality Article ۲۱۹.

۱۳۲۲۴)، اجرایی شده است. این اقدام در ۲۶ فروردین (۱۵ آوریل ۲۰۱۹) رسمیت یافت و بر اساس قوانین آمریکا، ۳۰ روز به سپاه پاسداران فرصت داده شده است که در یکی از دادگاه های عالی آمریکا در واشنگتن، نسبت به اقدام مذکور، تقاضای استیناف نماید. این اقدام دولت آمریکا، اقدامی کاملاً سیاسی، غیرحقوقی و صرفاً داخلی می باشد که با اعتراضات داخلی و بین المللی روبرو شده است و مطمئناً عواقب و پیامدهای منطقه ای و بین المللی برای آمریکا و ائتلاف همسوی غربی - عربی او خواهد داشت.

بررسی حقوقی اقدام دولت آمریکا از منظر قوانین داخلی آمریکا

مجلس نمایندگان آمریکا در سال ۲۰۱۷، تروریستی اعلام کردن سپاه پاسداران را در دستور کار خود قرار داد که در آن زمان چون ماهیت اقدامات و فعالیت های سپاه پاسداران منطبق بر مفاهیم و مصادیق سازمان های تروریستی خارجی نبود، آن را از دستور کار خارج نمود (Hoseball and Walcott, 2017) در قانون مهاجرت و ملیت آمریکا (نوامبر سال ۱۹۶۵) و خصوصاً بخش ۲۱۹^۲ آن، به دولتمردان آمریکایی این مجوز را داده است که گروه خارجی و سازمانی را که تشخیص می دهند، قدرت انجام اقدامات تروریستی (اقدامات مخالف منافع دولت آمریکا و اتباع آن) را دارند، در گروه سازمان های تروریستی خارجی (FTO) قرار دهند.

گروهها و سازمان هایی که در لیست FTO قرار می گیرند، ذیل دستور اجرایی ۱۳۲۲۴ وزارت خزانه داری، مشمول تحریم های شدید بین المللی قرار می گیرند و بر مبنای قانون "مقابله با دشمنان آمریکا با تحریم"، با آنها برخورد می شود. از سویی دیگر بر اساس قانون مهاجرت و ملیت وزارت خارجه، چنین گروه ها و سازمان های خارجی تروریستی، مشمول پیگردهای کیفری و قضایی نیز قرار می گیرند.

1. ۱۱۸۲ Article of The u.s.c .۱۲

2. niziomDesig nction of foreign Terroriest orga

یکی دیگر از قوانینی که در آنجا مبنای شناسایی سازمان‌های تروریستی و نحوه مقابله با آنها می‌باشد، قانون ضد تروریسم ۱۹۹۶ مصوب کنگره است. بر اساس این قانون، گروه‌هایی که قابلیت تهدید منافع دولت آمریکا را در اقصی نقاط جهان داشته باشند، می‌توانند در لیست گروه‌های تروریستی قرار گیرند. البته در این قانون، نیروهای نظامی دولت‌های مستقل را نمی‌توان در لیست سازمان‌های تروریستی قرار داد. زیرا این نیروها از ارکان دولت می‌باشند و ردیف بودجه آن‌ها توسط دولت تأمین می‌گردد. لذا تصمیم دولت فعلی آمریکا در تروریست اعلام کردن سپاه پاسداران، منطبق بر این قانون نمی‌باشد. با این تفاسیر مستندات قانونی آمریکا بخش ۲۱۹ قانون مهاجرت به ملیت و ماده ۱۱۸۲ قانون ایالات متحده آمریکا می‌باشد که به وزارت امور خارجه اجازه می‌دهد که اگر یک نهاد خارجی مشغول به فعالیت تروریستی باشد و برای جان شهروندان آمریکایی خطر تلقی شود می‌تواند در زمره گروه‌های تروریستی قرار گیرد. قصد بر این است که شواهد و دلایل محکمی وجود داشته باشد و کنگره در جریان قرار بگیرد. طبق بند ۲ این ماده به وزیر خزانه داری اختیارات می‌شود که تمام نهادهای مالی تحت فرمان ضبط و دارایی آنها معاملات آن نهاد تروریستی را لغو نماید.

از منظر حقوق بین الملل

بر اساس نص صریح منشور ملل متحد (ماده ۳۹) وظیفه تعیین موارد تهدید علیه صلح، نقض صلح و امنیت بین‌المللی و تجاوز با شورای امنیت می‌باشد. اقدامات تروریستی منطبق با موارد مذکور می‌باشد. لذا تعیین و شناسایی گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی با شورای امنیت می‌باشد و اقدامات یکجانبه دولت‌های عضو بر اساس بند ۷ ماده ۲ منشور، مردود می‌باشد و نقض قواعد و اصول بین‌المللی است و اقدامی کاملاً داخلی است.

از سویی دیگر بر اساس بند ۱ ماده ۱ منشور ملل متحد و قطعنامه های مجمع عمومی و شورای امنیت^۱، مقابله با تروریسم، اقدامات تروریستی و گروه های تروریستی و حتی کشورهای حامی تروریسم، یک اقدام جمعی با راهبری و نظارت مراجع بین المللی چون سازمان ملل متحد، شورای امنیت و ... می باشد. اگر چه بر دفاع فردی دولت های متضرر از تروریسم نیز تأکید شده است (قطعنامه ۱۳۶۸)، اما این مهم در چارچوب ماده ۵۱ منشور ملل متحد و پس از احراز تروریستی بودن اقدام و گروه هدف، امکان پذیر خواهد بود و تجویز شده است. لذا اقدامات یکجانبه و جاهت و ماهیت بین المللی و الزام آور نخواهند داشت.

از سویی دیگر علی رغم اجماع بین المللی در تهدید بودن تروریسم علیه صلح و امنیت بین المللی و پیامدهای مخرب بین المللی آن، بر مبنای نگاه ابزاری آمریکا و غرب به تروریست و بکارگیری راهبرد تروریست خوب- تروریست بد، در مصادیق گروه ها و سازمان های تروریستی و شناسایی آن ها در نظام بین الملل، اتفاق نظر وجود ندارد. آنچه در معاهدات و قطعنامه های بین المللی گفته شده است و مورد اجماع می باشد، مباحثی کاملاً کلی و محتوایی می باشد.

در واقع دو نگرش کلی در تعریف تروریسم و تعیین مصادیق آن در نظام بین الملل وجود دارد که تمایزی مبنایی، محتوایی و اعتقادی دارند. در نگاه اول که غالب نیز می باشد، هر گونه تحرکات خشونت طلبانه و مسلحانه علیه نظام های سیاسی را مشمول اقدامات تروریستی می داند. اما نگاه دوم، مبارزات آزادیخواهانه را علیه نظام های دیکتاتوری، جزء اقدامات تروریستی نمی داند. لذا این تمایز مبنایی و اعتقادی، مانع جدی در تعریف واحد از تروریسم و تعیین گروه ها و سازمان های تروریستی در نظام بین الملل می باشد.

^۱ قطعنامه های ۱۳۶۸ (۱۲ سپتامبر ۲۰۰۱) و ۱۳۷۳ (۲۸ سپتامبر ۲۰۰۱)، ۱۳۷۷ (۱۲ نوامبر ۲۰۰۱)، ۱۴۵۶ (۲۰

ژانویه ۲۰۰۳)، ۱۵۳۵ (۲۶ مارس ۲۰۰۴) و ۲۱۹۹ (۱۲ فوریه ۲۰۱۵)

در بیانیه وزارت خارجه آمریکا در تروریستی خواندن سپاه پاسداران، سپاه پاسداران را جدا از دولت ایران مد نظر قرار داده است و منکر تروریستی خواندن دولت و بخشی از دولت خارجی شده است. چون در این صورت بر مبنای اصل مصونیت دولت‌ها که ناشی از قاعده آمره بین‌المللی حاکمیت برابر می‌باشد، آمریکا مسئولیت بین‌المللی دارد. در صورتی که سپاه پاسداران بر اساس اصل ۱۵۰ قانون اساسی جزئی از حاکمیت ایران می‌باشد و اقدامات و افعال او، منتسب به حاکمیت می‌باشد. از سویی دیگر بر اساس تعریف دولت در ماده ۲ کنوانسیون سازمان ملل متحد در موضوع مصونیت قضایی دولت‌ها و اموال آن‌ها، سپاه پاسداران جزئی از دولت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد و اقدام یک‌جانبه آمریکا، نقض کنوانسیون مذکور و اصل مصونیت دولت‌ها می‌باشد. از سویی دیگر بر اساس ماده ۵ همین کنوانسیون، محاکم داخلی آمریکا نمی‌توانند اقدامات قضایی علیه سپاه پاسداران که رکنی از حکومت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد، لحاظ نمایند و این نهاد و اعضای آن را مورد پیگرد قضایی و قانونی قرار دهند. لذا بر اساس ماده ۴ پیش‌نویس طرح معاهده مسئولیت بین‌المللی کشورها در برابر اعمال متخلفانه بین‌المللی ۲۰۰۱ و ماده ۵۳ عهدنامه حقوق معاهدات ۱۹۶۹ وین (نقض قاعده آمره بین‌المللی توسط آمریکا)، مسئولیت بین‌المللی آمریکا محرز می‌باشد و دولت ایران می‌بایست در مراجع قضایی بین‌المللی (دیوان بین‌المللی دادگستری)، طرح دعوا نماید.

از سویی دیگر تروریستی اعلام نمودن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان یک رکن نظامی حاکمیت ج.ا.ا، می‌تواند ناقض اصول و قواعد حقوق بشر دوستانه بین‌المللی و کنوانسیون‌های چهارگانه ۱۹۴۹ ژنو در موضوع نیروهای نظامی و قواعد حاکم بر روابط سازمانی و نظامی آن‌ها باشد. در این راستا جمهوری اسلامی ایران می‌بایست کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را سرخط نماید و عواقب بشر دوستانه مخاصمات احتمالی را یادآور شود.

چرایی اقدام آمریکا

این اقدام، یکی دیگر از گام‌های ایالت متحده در اجرایی‌سازی طرح معامله قرن (صلح اعراب و رژیم صهیونیستی) می‌باشد. طرحی که گام به گام در حال پیاده‌سازی و رفع موانع موجود در مسیر آن می‌باشد. در این راستا کشورهای چوین بحرین، عربستان و امارات، پیشگام در همراهی آمریکا می‌باشند.

حضور سپاه پاسداران در قالب اقدامات مستشاری در عراق، سوریه، لبنان، مانعی در تحقق و اجرایی‌نمودن طرح مذکور می‌باشد. لذا از نظر آمریکایی‌ها، ضرورت دارد که سپاه پاسداران از این مناطق خارج شود. در این راستا رژیم صهیونیستی با فضاسازی امنیتی و نظامی و رسانه‌ای نمودن اقداماتی نظیر حمله به مقر نیروهای سپاه در سوریه و لبنان، تحرکاتی را آغاز نمود. اما این اقدامات کور و اقدامات متقابل نیروهای پدافندی در این مناطق، رژیم صهیونیستی را مستأصل نمود. لذا دست به سوی آمریکا و متحدین عربی خود در منطقه دراز کرد. یکی از اهداف اقدام آمریکا در تروریستی‌خواندن سپاه که مورد اذعان سیاستمداران و سناتورهای آمریکایی نیز می‌باشد، مقدمه‌سازی جهت حمله مستقیم نظامی به پایگاه‌های سپاه پاسداران در مناطق مذکور می‌باشد. سناتور جمهوری خواه (رند پائول) در ۱۰ آوریل ۲۰۱۹ با اذعان به عدم اختیار دولت آمریکا در حمله نظامی به ایران و در نقد اقدام دولت اعلام کرد "من با صراحت به شما بگویم که کنگره به شما قدرت و اختیار راه اندازی جنگ با ایران را نداده است". از سویی دیگر جیسون بلازکیس (مدیر سابق وزارت خارجه آمریکا در امور مبارزه با تروریسم) در نقد اقدام دولت آمریکا گفت: "یکی از دلایل رخ دادن چنین مسئله‌ای، احتمالاً این است که منفعت واقعی در انجام اقدامات مستقیم علیه سپاه پاسداران می‌باشد" (www.farsnews.ir)

این احتمال وجود دارد که دولت آمریکا به دنبال مجوز کنگره جهت بهره‌برداری از قانون AUMF ۲۰۰۱ (مصوب ۱۴ سپتامبر ۲۰۰۱) (مجوز اقدام نظامی علیه تروریست‌ها) در مقابله با اقدامات منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران باشد.

از سویی دیگر این اقدام آمریکا ملاحظات سیاسی چون همگرایی جدی با ائتلاف عربی- عبری در مقابله با ایران، حمایت از جناح سیاسی حاکم بر رژیم صهیونیستی، فضا سازی انتخابات ۲۰۲۰ آمریکا و ... را نیز دارد که مجال تحلیل آن در این مقوله وجود ندارد. در واقع با اذعان و تأکید وزیر امور خارجه آمریکا (پمپئو) در دانشگاه A&M تگزاس، آمریکایی‌ها با فشارهای این چینی به جمهوری اسلامی ایران در قالب‌های تحریم و تروریستی خواندن سپاه، هدفی جز تغییر ماهیت نظام ندارند. به عبارتی دیگر انحلال جبهه مقاومت و ایجاد حیات خلوت برای رژیم غاصب صهیونیستی، هدف نهایی آن‌ها می‌باشد.

پیامدهای منطقه‌ای و بین‌المللی اقدام آمریکا

بین‌المللی

این اقدام آمریکا، بستر اقدامات یک جانبه توسط دولت‌ها را فراهم می‌کند و مسیر تعیین مصادیق بین‌المللی گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی بین‌المللی و منطقه‌ای را مسدود می‌نماید. از سویی دیگر ضمانت‌های اجرایی قانونی و عرفی کنوانسیون‌ها، معاهدات، توافقات و قطعنامه‌های صادره از مراجع بین‌المللی در موضوع مقابله با اقدامات تروریستی (شورای امنیت و مجمع عمومی) را مخدوش می‌نماید و به عبارتی این اسناد را از قابلیت اجرایی خارج خواهد کرد.

منطقه‌ای

عدم توجه آمریکا و ائتلاف عربی- غربی او به بازیگری ایران در منطقه غرب آسیا و نقش کلیدی این کشور در تقویم و مدیریت تحولات سیاسی و امنیتی موجود، روند صلح و ثبات پایدار منطقه‌ای و حتی بین‌المللی را با متغیرهای مبهم سیاسی و امنیتی روبرو نموده است. به عبارتی دیگر محاسبات غلط و خطاهای راهبردی آمریکا و ائتلاف عربی- غربی او

در منطقه، این منطقه را آّبستن حوادث و تحولات امنیتی مختلف نموده است. داعش مولود محاسبه غلط سیاستمداران آمریکایی و گاوهای شیرده منطقه ای او بود.

این اقدام آمریکا می تواند زمینه ساز تنش های امنیتی جدید در منطقه غرب آسیا باشد. در اقدام متقابل، جمهوری اسلامی ایران، فرماندهی مرکزی آمریکا در غرب آسیا(سنتکام) را به عنوان سازمان تروریستی قلمداد کرد. موضوعی که همواره دغدغه سیا و پنتاگون بود و عامل اصلی مخالفت آن ها با اقدام ترامپ بود. لذا رویارویی سپاه پاسداران با سنتکام، می تواند زمینه ساز تنش های امنیتی آینده باشد. فرماندهی مرکزی آمریکا در ۱۸ کشور پیرامونی ایران، پایگاه دارد. لذا کاملاً در تیررس اقدامات تقابلی جمهوری اسلامی ایران قرار دارند. از سویی دیگر گروه های تروریستی داعش، القاعده و ... می توانند از این فضای موجود، استفاده نمایند و در ادامه شاهد افزایش تحرکات تروریستی آن ها در اقصی نقاط جهان و غرب آسیا باشیم.

این اقدام آمریکا می تواند زمینه ساز تنش های امنیتی جدید در منطقه غرب آسیا باشد. در اقدام متقابل، جمهوری اسلامی ایران، فرماندهی مرکزی آمریکا در غرب آسیا(سنتکام) را به عنوان سازمان تروریستی قلمداد کرد. موضوعی که همواره دغدغه سیا و پنتاگون بود و عامل اصلی مخالفت آن ها با اقدام ترامپ بود. لذا رویارویی سپاه پاسداران با سنتکام، می تواند زمینه ساز تنش های امنیتی آینده باشد. فرماندهی مرکزی آمریکا در ۱۸ کشور پیرامونی ایران، پایگاه دارد. لذا کاملاً در تیررس اقدامات تقابلی جمهوری اسلامی ایران قرار دارند. از سویی دیگر گروه های تروریستی داعش، القاعده و ... می توانند از این فضای موجود، استفاده نمایند و در ادامه شاهد افزایش تحرکات تروریستی آن ها در اقصی نقاط جهان و غرب آسیا باشیم.

دیدگاه صاحب نظران

رضا نصری استاد حقوق بین الملل موسسه عالی مطالعات بین المللی ژنو در مصاحبه با ایسنا بیان نمود معتقد است که، تروریست قلمداد کردن سپاه توسط ترامپ یک تله حقوقی سیاسی برای ایران است و به چند منظور پیش پای ایران و دولت بعدی آمریکا پخش شده است:

۱ - متهم کردن سپاه به دست داشتن در قتل نظامیان آمریکایی در خاورمیانه.

۲- مذاکره با ایران قبل از انتخابات ریاست جمهوری آمریکا.

۳- ترغیب ایران به خروج از برجام.

۴- برجسته کردن دوباره موضوع موشک‌های بالستیک

دولت ایران به زعم ترامپ باید با توسل به اهرم‌های حقوقی سیاسی و اقدامات تند و غیرضروری مقابل کند. به نظر ترامپ این نامگذاری به هیچ وجه مجوز درگیری آمریکا با سپاه را در واقع نمی‌دهد.

سوال اینجاست ایران مقابل اقدام خصومت آمیز آمریکا چه واکنشی می‌تواند از خود

نشان دهد؟

اولین واکنش ایران اقدام متقابل علیه نیروهای مسلح آمریکا می‌باشد که می‌توانند آن را در فهرست سازمان تروریستی خود قرار دهد. قاعدتاً اگر سرباز آمریکایی در خاک ایران دستگیر شود می‌تواند با آنها به صورت اعضای یک سازمان تروریستی برخورد کنند. دومین واکنش می‌تواند بسیج و سازمان‌های بین‌المللی و سایر دولت‌ها برای ترغیب کنگره به ممانعت از این نامگذاری باشد لازم است دستگاه دیپلماسی ایران با رایزنی با سازمان‌هایی مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و سازمان ملل آنها را به مذاکره با کنگره تشویق کند. در این راستا دولت ایران می‌تواند با طرح این استدلال که این نامگذاری به چارچوب حقوقی و ضمانت‌هایی که سربازانش باید مطابق کنوانسیون‌های ژنو از آن برخوردار باشند، لطمه می‌زند تهدید به خروج از این کنوانسیون‌ها کند و از این طریق کمیته

صلیب سرخ و سازمان ملل اتحادیه اروپا و کشورهای منطقه را به میانجی‌گری و فشار به کنگره برای تجدید نظر در این تصمیم وادار سازد. سومین واکنش ایران، می‌تواند تلاش و رایزنی برای ترغیب عراق به خروج نظامیان آمریکا از خاک این کشور و تسریع روند می‌باشد که هم اکنون در پارلمان عراق در همین راستا آغاز شده است به عبارت دیگر، دولت ایران می‌تواند نشان دهد، برای مقابله با اقدامات خصومت آمیز و آمریکا این قابلیت را دارد تا به کارگیری اهرم‌های حقوقی سیاسی خود را بدون توسل به اقدامات تند و غیر ضروری برای دولت آمریکا هزینه‌های سنگین راهبردی امنیتی و سیاسی ایجاد کند و چهارم اینکه لازم است دولت ایران ستاد مدیریت فضای داخلی و خنثی‌سازی اقدامات کارگزاران جنگ روانی که می‌خواهند در ایران فضای جنگ حاکم کنند با جدیت و درایت تمام اقدام کنند. (ایسنا، ۱۳۹۸)

به هر حال این اقدام ترامپ هیچ نتیجه عملی و سودی برای آنها نخواهد داشت، بلکه مشکلات فراوانی نیز برای ایالات متحده آمریکا نیز به وجود خواهد آورد.

نتیجه‌گیری

اقدام آمریکا در تروریستی خواندن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران به عنوان یک سازمان تروریستی خارجی، کاملاً یکجانبه، داخلی، غیر حقوقی و غیر متعارف در نظام بین الملل می‌باشد. ضمانت اجرایی بین المللی نخواهد داشت. ایران می‌تواند در چارچوب اقدامات متقابل بر مبنای حقوق بین الملل، جدا از تروریستی خواندن سنتکام و حامی تروریسم نامیدن دولت آمریکا، زیرساخت‌های قانونی داخلی و منطقه‌ای جهت تعقیب حقوقی و کیفری نظامیان آمریکایی، ایجاد نماید و در سطوح بین المللی طرح دعوا نماید و خواهان احراز مسئولیت بین المللی آمریکا در نقض قواعد و اصول حقوق بین الملل گردد. دستگاه دیپلماسی ایران می‌بایست ائتلافی منطقه‌ای و بین المللی علیه اقدام غیر حقوقی ایران تشکیل دهد. اقدامی که ظرفیت‌های حقوقی و ساختاری آن در منطقه و جهان وجود

دارد. از سویی دیگر دست ایران در اعمال فشارهای امنیتی بر نیروهای آمریکایی مستقر در منطقه غرب آسیا باز است و در زمان خاص، آمریکایی‌ها را از این اقدام پشیمان خواهد کرد. مطمئناً هزینه‌های این تقابل نابخردانه برای آمریکا و دول حامی، گران خواهد بود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- ۱) اساسنامه دیوان بین المللی دادگستری
- ۲) انجمن مطالعات ایرانی سازمان ملل متحد
- ۳) منشور سازمان ملل متحد
- 4) www.sky.com
- 5) <https://www.bbc.com/persian/blog-viewpoints-41568453>
<http://www.isna.ir/news/98012007050>
- 6) <https://www.irna.ir/news/83884130>
- 7) <https://www.isna.ir/news/98011906866>
- 8) www.cnn.com
- 9) www.Earsnews.ir <https://khabarfarsi.com/tags2/Eqonmw>
- 10) www.farsnews.ir
- 11) www.foxnews.co
- 12) www.Hawzeh.ir <https://www.hawzahnews.com/news/488716>
- 13) www.tabnak.ir/fa/news/890402

